

Rapport fra skikkethetsarbeidet ved UiT Norges arktiske universitet, for perioden 2017-2020

Innledning

På oppdrag fra seksjonsleder Kjersti Dahle ved Seksjon for studieadministrasjon har Jørgen Sundby, institusjonsansvarlig for skikkethetsvurdering ved UiT, og Siv Forså Østerud, seniorrådgiver ved Seksjon for studieadministrasjon, utarbeidet en rapport fra skikkethetsarbeidet ved UiT Norges arktiske universitet for perioden 2017-2020.

Skikkethet og skikkethetsvurdering

Alle universiteter og høyskoler i Norge har siden 2006 hatt ansvar for å sikre at den enkelte student underlagt skikkethetsregelverket er skikket for yrket vedkommende utdanner seg til. Studenter som ikke er skikket for yrket, får ikke vitnemål.

Regelverket om skikkethetsvurdering gjelder alle profesjonsutdanninger innen pedagogiske fag og helse- og sosialfag. Formålet med skikkethetsvurdering er å beskytte de sårbare gruppene studentene møter i praksis og i sitt fremtidige yrke. En student som utgjør en mulig fare for pasienters, elevers, klienters og brukeres liv, -fysiske og psykiske helse, -rettigheter og sikkerhet, er ikke skikket for yrket. Man kan selvsagt ikke kreve at studentene ved UiT skal være uten personlige problemer, men rolleutøvelsen som fagperson må være forsvarlig.

Alle fagmiljøer som er underlagt skikkethetsregelverket har ansvar for *løpende skikkethetsvurdering* av studentene. Gjennom eksamener, undervisning, praksis, veiledning og studentsamtaler gjør faglærere, praksislærere og studieledere en helhetlig vurdering av om studentene er i stand til å møte kravene som stilles til yrkesrollen. Fagmiljøene skal også *gi informasjon* om skikkethet til studenter, praksissteder, og alle ansatte.

Hvis man er i tvil om en students skikkethet, kan man sende *tvilsmelding* til institusjonsansvarlige for skikkethet ved UiT. Hvem som helst kan melde tvil om en students skikkethet. Fra studiets side skal tvilsmelding kun nyttes når andre formelle og uformelle virkemidler fra studiet ikke har ført fram.

Institusjonsansvarlige mottar tvilsmeldingen og utreder saken på vegne av universitetet. Hvis tvilsmeldingen er begrunnet skal det opprettes sak om særskilt skikkethetsvurdering. På dette saksfeltet gjelder særskilte og strenge krav til saksbehandlingen, og institusjonsansvarlig har på vegne av universitetet ansvaret for at saken behandles korrekt og forsvarlig. Det benyttes ulike former for tiltak i prosessen med å utrede en sak. Universitetet har som utgangspunkt plikt til å tilby studenten utvidet oppfølging eller veiledning. Tiltak som settes inn skal evalueres, og siktemålet er at studenten blir skikket for yrket. Institusjonsansvarlige kan også vedta midlertidig utsettelse av praksis, og anbefale permisjon.

Når en sak er ferdig utredet uten at tvilen om skikkethet er blitt mindre, vil man som oftest anbefale studenten å slutte på studiet. I noen tilfeller slutter studenten frivillig. Der saken ikke løses på denne måten, skal institusjonsansvarlige fremme saken for UiT's skikkethetsnemnd. Nemnda innstiller på vedtak til Universitets klagenemnd. Klagenemnda skal vurdere og treffe vedtak i spørsmål om studentens skikkethet og eventuelt om utestengelse. Vedtaket kan på klages til Felles klagenemnd, og studenten har også rett til å få saken prøvd for tingretten på institusjonens regning.

Kriteriene for tvil om skikkethet

Skikkethetsforskriften angir de kriterier som kan begrunne at en student ikke er skikket.

For studenter på helse- og sosialfagutdanningene gjelder følgende kriterier:

1. Manglende vilje eller evne til omsorg, forståelse og respekt for pasienter, klienter eller brukere.
2. Manglende vilje eller evne til å samarbeide og til å etablere tillitsforhold og kommunisere med pasienter, klienter, brukere, pårørende og samarbeidspartnere.
3. Truende eller krenkende atferd i studiesituasjonen.
4. Misbruk av rusmidler eller medikamenter på ulovlig vis.
5. Problemer av en slik art at studenten fungerer svært dårlig i forhold til sine omgivelser.
6. Liten grad av selvinnsikt i forbindelse med oppgaver i studiet og kommende yrkesrolle.
7. Uaktsomhet og uansvarlighet som kan medføre risiko for skade av pasienter, klienter eller brukere.
8. Manglende vilje eller evne til å endre uakseptabel atferd i samsvar med veiledning.

For studenter innen pedagogiske fag er fire kriterier spesielt knyttet til pedagogrollen, mens de andre kriteriene er felles med helse og sosialfag. De fire «pedagogiske» kriteriene er:

1. Manglende vilje eller evne til omsorg og til å lede læringsprosesser for barn og unge i samsvar med mål og retningslinjer for barnehagens og skolens virksomhet.
2. Manglende vilje eller evne til å ha oversikt over hva som foregår i en barnegruppe eller klasse og ut fra dette skape et miljø som tar hensyn til barns og unges sikkerhet og deres psykiske og fysiske helse.
3. Unnlater å ta ansvar som rollemodell for barn og unge i samsvar med mål og retningslinjer for barnehagens og skolens virksomhet.
4. Manglende vilje eller evne til å kommunisere og samarbeide med barn, unge og voksne.

Personer involvert i skikkethetsarbeidet

Institusjonsansvarlige for skikkethetsvurdering;

Jørgen Sundby, ved Institutt for psykologi; 50 % stilling som institusjonsansvarlig i 2017-19, og 25 % som institusjonsansvarlig fra 2020-dd.

Betty Steinsvik, ved barnehagelærerutdanningen i Tromsø, vara – institusjonsansvarlig 25 % stilling 2017-18

Ingrid C. Nordli, barnehagelærerutdanningen i Tromsø, vara-institusjonsansvarlig 30 %, 2019-20.

Linda Okstad, ved sykepleierutdanningen campus Hammerfest, institusjonsansvarlig i 25 %, 2019-dd

Anne-Marith Rasmussen ved barnevernspedagog-utdanningen, campus Harstad, institusjonsansvarlig i 30 % fra høsten 2020-dd

Jurister

Jurist og seniorrådgiver Siv Forså Østerud ved Seksjon for studieadministrasjon har jobbet mellom 50 og 80 prosent stilling med skikkethetssaker i hele perioden 2017-dd. Hun har hatt assistanse fra juristene Hilde Berntsen og Mathias Hogne Kjerstad ved sin seksjon.

Universitetets skikkethetsnemnd 2019-2021

Dekan ved Det helsevitenskapelige fakultet Thrina Loennechen (leder)

Instituttleder ved Institutt for helse og omsorgsfag Nina Emaus

Assisterende instituttleder ved Institutt for helse og omsorgsfag Kjersti Sunde Mæhre

Høgskolelærer/øvingslærer ved Institutt for barnevern Irene Sønvisen

Lærer ved Langnes skole Giske Marianne Melø

Lærer ved Gyllenborg skole Truls Nordby

Advokat Annichen Rye-Holmboe

Universitetets skikkethetsnemnd 2016-2018

Dekan ved Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning Sonni Olsen

Instituttleder ved Institutt for helse og omsorgsfag Nina Emaus

Universitetslektor ved Institutt for helse og omsorgsfag Nina Bøhle Cheetham

Førstelektor ved Institutt for lærerutdanning og pedagogikk Hanne Kirsten Nilsen

Lærer ved Langnes skole Giske Marianne Melø

Konstituert enhetsleder ved UNN Mari Tande Aronsen

Advokat Annichen Rye-Holmboe

Studentrepresentanter i Universitetets skikkethetsnemnd (oppnevnes ett år av gangen)

2020-2021:

Ole Andreas Myhrer Smith

Truls Witon Olsen

2019-2020:

Samira Hussein Mohammed

Marte Rolfsnes Bjørkheim

2017-2018:

Daniel Hansen Masvik

Birgitte Jørstad Thoresen

2016-2017:

Rita Helme

Sveinung Løfaldli

(To studieår ble det ikke oppnevnt studentrepresentanter fordi det ikke var noen nemndssaker.)

Rapport fra skikkethetsarbeidet ved UiT for perioden 2017-2020

Ved utarbeidelsen av rapporten har vi hentet ut tallmateriale fra de 60 enkeltsakene som kom inn i perioden 2017-2020. Vi har også innhentet informasjon fra saker som kom inn før 2017 men som fortsatte som aktive saker i 2017-2020. Vi har forsøkt å føre deskriptiv statistikk og å knytte faglige kommentarer til det vi har funnet, men uten å gjengi sensitive opplysninger fra enkeltsaker.

Det har vært 25-30 skikkethetssaker under behandling til enhver tid i perioden. Det er ikke mulig å hente ut data for alle forhold i slike saker, men vi har forsøkt å systematisere noen av de erfaringene vi har gjort i perioden, gjennom å registrere relevante journaldata i hver sak og lage deskriptiv statistikk basert på dette. Det er en del usikkerhet forbundet med en slik retrospektiv metode.

Når det gjelder informasjons- og undervisningsvirksomhet om skikkethet ved UiT i den samme perioden har vi oppsummert mye av det som er gjort på dette området, uten at vi kan tallfeste aktiviteten på formidlings- og undervisningsdelen på en nøyaktig måte.

Tvilmeldinger 2017-20

I årene 2017 – 2020 har det kommet totalt **54** tvilmeldinger til institusjonsansvarlige for skikkethet, fordelt på **17 nye saker i 2017, 10 nye saker i 2018, 15 nye saker i 2019 og 12 nye saker i 2020**. Antallet nye meldinger hvert år er relativt stabilt i perioden, med et gjennomsnitt på 13,5 nye tvilmeldinger pr. år og med variasjon mellom 10 og 17.

I flere saker har saksbehandlingen hos institusjonsansvarlige gått over flere år, det gjelder til sammen i 52 saker i årene 2017-2020. Antall saker som har blitt avsluttet hvert år har vært; 2017: 8 saker, 2018: 9 saker, 2019: 11 saker og i 2020: 12 saker. 18 saker er overliggere fra 2020 til 2021. Enkelte saker har blitt stående åpen i noe tid etter at institusjonsansvarlig reelt sett har avsluttet sin saksbehandling, fordi rutinene for umiddelbar lukking av saken deretter ikke har vært godt nok etablert. Andre har vi bevisst latt stå åpne en tid etter at våre undersøkelser og vurderinger er avsluttet, dette har skyldtes ulike hensyn. Da har det vært et bevisst valg å ikke lukke saken, men vente og se an hvordan det går med studenten. Ytterligere andre saker drar ut i tid fordi studentene i sakene har permisjon i flere semester.

Tabell over hvilken måned i studieåret vi mottar tvilsmeldinger:

	Jan	feb	mars	april	mai	juni	juli	aug.	sept.	Okt.	nov.	des.
2016	1			2	1	1				1	4	2
2017		1	1	2	1			2	1	4	3	1
2018	1	1			1	1		3		2	2	1
2019	3	2	1	2	2			3	3	2	2	
2020	1	2	1	2	2			1	1	1	1	
Samlet	6	6	3	8	7	2		9	5	10	14	4

Man ser av tabellen at vi mottar tvilmeldinger om skikkethet gjennom hele året, med unntak av i juli. Det er noen flere tvilsmeldinger i høstsemesteret enn vårsemesteret, særlig i august, oktober og november. Dette henger sannsynligvis sammen med inntak av nye studenter hver høst.

Hvem har meldt om tvil?

Vi har registrert om det er UiT faglærer, UiT administrasjon, UiT medstudent, praksislærer, informanter i studentens privatliv, eller informanter utenfor UiT som har meldt tvil om UiT studenters skikkethet i perioden 2017 - 20. Vi registrert hvem som har signert tvilsmeldingen, men også undersøkt om det kan stå flere personer bak en slik melding.

I 54 meldte saker i 2017- 20 er det disse som melder: UiT faglærer 38 meldinger, UiT administrasjon 4, UiT medstudenter 6, praksislærere 7, og personer utenom UiT 4 meldinger.

I 38 saker har tvilsmeldingen gått gjennom flere ledd. Det er da oftest slik at UiT faglig leder får vite om bekymring vedrørende studentens skikkethet fra andre, og vurderer om de vil melde om tvil basert på denne bekymringen.

Oppsummert er det oftest UiT fagansatte som skriver tvilsmeldingen, og bare få tvilsmeldinger kommer fra personer utenfor UiT. Veien fram til tvilsmelding er ofte at flere er i tvil om studentens skikkethet. Bekymringen tas opp med en UiT fagansvarlig, som sender tvilsmelding.

Tvilsmeldinger inneholder derfor oftest informasjon om studenten fra flere kilder, slik som praksissted, faglærere, -medstudenter og /eller -studieadministrasjon. Noen få tvilsmeldinger har kommet fra privatpersoner, politi, og helsevesen eller andre instanser utenfor UiT.

Hvilke fagmiljøer tilhører studentene?

Vi har kartlagt studietilhørighet for studentene det er meldt tvil om i årene 2017-20. Av hensyn til taushetsplikten har vi unnlatt å gjengi kull og årstall, vi gir derfor en samlet oversikt for de fire årene.

Studium:

Barnehagelærer (bachelor): 12 meldinger, Lærer 1.-7. (master): 1 melding, Lærer 8.-11. (master): 1 melding, Praktisk pedagogisk utdanning (årsstudium): 1 melding

Sykepleie (bachelor): 22 meldinger, Radiograf (bachelor): 2 meldinger, Ergoterapi (bachelor): 4 meldinger, Vernepleie (bachelor): 6 meldinger, Farmasi (bachelor): 3 meldinger

Sosialt arbeid (bachelor): 1 melding, Barnevernspedagog (bachelor): 2 meldinger

Psykologi (profesjon): 2 meldinger, Medisin (profesjon): 3 meldinger, Farmasi (master): 1 melding

Videreutdanning jordmor (master): 1 melding

Samlet: 53 tvilsmeldinger på studenter fra bachelorprogram, og 9 meldinger på studenter ved profesjon/ masterprogram, 1 melding fra årsstudium.

Institusjonsansvarlig mottar tvilsmeldinger fra de fleste fagmiljøene ordningen gjelder for, noe som tyder på at skikkethetsvurdering er på dagsorden i disse fagmiljøene. Det er forskjeller i antall meldinger fra hvert fagmiljø, men man skal være forsiktig med å tolke hvorfor. Det er for eksempel flere studenter ved UiTs sykepleiestudier enn ved de andre studiene med skikkethetsvurdering, noe som gir større sannsynlighet for flere tvilsmeldinger. Videre er bachelorstudier ofte mer praksisrelatert og studentpraksis kommer relativt tidlig i studiet. Det er ofte i forbindelse med praksis at tvilmeldinger kommer. I enkelte studiemiljøer har det vært også vært flere rusrelaterte hendelser i perioden, noe som har ført til mange tvilsmeldinger fra det samme fagmiljøet. Det kan imidlertid også være at skikkethetsvurdering ved UiT er mer innarbeidet ved tradisjonelle høyskoleutdanninger som sykepleie, vernepleie og barnehagestudiet. Høyskolene i Norge har tradisjonelt hatt bedre rutiner for skikkethetsarbeidet enn breddeuniversitetene. Dette har endret seg de senere år, men forskjellen kan kanskje henge noe igjen.

Saker skal løses på lavest mulig nivå

Etter nærmere undersøkelse har vi i enkelte saker konkludert med at studentens utfordringer kunne ha vært løst i det aktuelle fagmiljøet. Det kan ha vært en konflikt mellom lærer og student eller to eller flere medstudenter. Noen saker synes å ha vært utløst av manglende oppfølging av læringsmiljøet fra studiets side.

I hvilket studieår i programmet kom den første tvilsmeldingen?

Vi har kunnet undersøke hvor langt studentene var kommet i studiene da tvilsmelding kom. Dette viser imidlertid ikke de studenter som har fått endret studieprogresjon og derfor har brukt flere år på studiet enn det kulltilhørigheten forteller om.

30 tvilsmeldinger kom i studentens 1. studieår, 19 tvilsmeldinger kom i studentens 2. studieår, 1 melding kom i 3. studieår, 1 melding i 4. studieår og 2 tvilsmeldinger i studentens 5. studieår.

Det synes som de aller fleste meldingene kommer tidlig i studentens studiekarriere, oftest i første eller andre studieår. Noen få meldinger kommer lenger ut i studentens studieprogram.

Meldinger som kommer sent på studiet har gjerne vært fra de lengre profesjonsstudiene i medisin, psykologi og farmasi. Det kan henge sammen med at klinisk praksis kommer relativt sent i disse studiene. Ved andre studier kan «sene» meldinger ha sin årsak i at det har vært bekymring for studentens skikkethet lenge, men at fagmiljøet har avventet å sende tvilsmelding til det har skjedd en mer akutt negativ hendelse.

Hva fører til tvil om skikkethet?

Vi har delt bakgrunnen for tvilsmeldingene i to hovedkategorier, studentens individuelle problemer, og utløsende enkelthendelser bak tvilsmeldingen. Begge vil bli gjennomgått under.

Studentens individuelle problemer:

Tvilsmeldingene skal vurderes etter kriterier fastsatt i Forskrift om skikkethetsvurdering. Vi har forsøkt å komme «bak» disse kriteriene og registrert studentens individuelle problemer i de fleste skikkethetssaker. Dette er vanskelig å registrere på en entydig måte, fordi den enkelte students problemer ofte kan være sammensatt. Ofte kan ulike typer problemer en student har, samlet føre til tvil om skikkethet.

Vi har derfor registrert inntil to typer av problemer i hver skikkethetssak, som vi har kalt: «hovedproblem» og «tilleggsproblem».

Hovedproblem brukes når det er tydelig at ett problem er mer fremtredende enn andre i saken, og tilleggsproblem når også et annet problem har vært et vesentlig tema i saken. Følgende kategorier er brukt, som kategori for «hovedproblem» eller «tilleggsproblem»: *Psykisk lidelse, rusproblemer, aggressiv / krenkende / truende atferd, personlige egenskaper, personlige egenskaper, språklige / kognitive vansker, psykosial situasjon, fravær/mangel på deltakelse og somatisk sykdom.*

Vi har kunnet kategorisere studentenes hovedproblem i 62 saker, og i halvparten har vi også registrert et tilleggsproblem.

Når det gjelder kategorien *psykisk lidelse* har vi registrert at 13 studenter har dette som sitt hovedproblem, og 5 studenter har hatt det som tilleggsproblem. Tvilsmeldinger om studentens psykiske helse handler oftest om mistanke om at studenten har en alvorlig psykisk lidelse slik som psykoselidelse, alvorlig suicidalforsøk eller personlighetsforstyrrelse. Det er ikke studentens psykiske lidelse i seg selv som medfører tvilsmelding, men ofte handlinger der studenten framviser tegn på nedsatt dømmekraft, vansker med samarbeid og kommunikasjon eller aggressiv / truende atferd. Mange av disse studentene opplever også å ha vansker med innsikt i egne problemer, og de har vansker med å ta imot veiledning. Tilstanden har ofte vart en viss tid, kanskje med forverring i tida rett før tvilsmeldingen.

Med hensyn til kategorien *rusproblemer* har vi registrert at 14 studenter har hatt dette som hovedproblem og 2 har hatt det som tilleggsproblem. De fleste tvilsmeldinger om rus handler om alvorlige og / eller gjentatte episoder med uakseptabel atferd i ruspåvirket tilstand, særlig alkohol. Man har også mottatt flere meldinger om studenters bruk og salg av illegale rusmidler, og misbruk / tyveri av vanedannende medikamenter. De fleste tvilsmeldinger om rus refererer til forhold utenfor campus, men i noen tilfeller også misbruk / tyveri av rusmidler i selve studiesituasjonen, gjerne i praksis. Også når det gjelder rusbruk og rusatferd vil ofte gjentatte episoder med rus føre til at det blir sendt en tvilsmelding.

Kategorien *Aggressiv/truende/krenkende atferd* er registrert som hovedproblem for 16 studenter og tilleggsproblem for 6 studenter. I flere av denne type saker er det også alkohol eller annen rus med i bildet. Kategorien omfatter følgende handlinger: 1) Aggresjon, slåssing, utskjelling og trusler mot medstudenter, ansatte eller andre, 2) Sjikane og trusler på sosiale medier, 3) Løgn og spredning av falske opplysninger om andre, 4) «Grooming» (seksuelt orientert kontakt med mindreårige på nett), 5) Vold og krenkelse mot brukere på institusjon, 6) Rasistisk, sexistisk og/eller diskriminerende atferd, 7) Tyveri og hærverk, 8) Uvedkommende snoking i andres journal. Noen ganger har det vært enkelthendelser, men som regel ligger det flere slike hendelser når det blir sendt tvilsmelding om studentens skikkethet.

Kategorien «*Personlige egenskaper*» er registrert som hovedproblem hos 13 studenter og tilleggsproblem hos 7 studenter. Det er en glidende overgang mellom kategorien «psykisk lidelse» og «personlige egenskaper». Vi har valgt å kategorisere hovedproblemet som «psykisk lidelse» der studenten har en kjent diagnose, og «personlige egenskaper» der studenten ikke har en åpenbar psykisk lidelse, men likevel framviser personlige trekk som fører til vansker i studiene.

Studenter i denne kategorien blir ofte oppfattet som kramplende og kverulerende, og havner i konflikt med sine omgivelser, både i studiesituasjonen, i praksis og privat. Det dreier seg oftest ikke om enkelthendelser, men konflikter på tvers av situasjon og over tid. I noen saker kan tvilen også handle om studenter som er sosialt tilbaketrukkne, unnnvikende og ikke forstår sosiale koder. Slike meldinger kommer oftest i forbindelse med at studenten har vansker med å fungere i praksis. De har også ofte vansker med innsikt i egne vansker og med å nyttiggjøre seg veiledning.

Kategorien *Språklige / kognitive vansker* er registrert som hovedproblem hos 5 studenter og tilleggsproblem hos 1 student. I slike saker har studentene over tid hatt vansker med å lære faget på et adekvat nivå, forstå faget og / eller utføre faglige arbeidsoppgaver på forsvarlig måte. Mange har strøket til eksamen eller i praksis. Det reises tvil om studenten har nødvendig kognitiv- og språklig forutsetning for å fungere i høyere utdanning og kunne integrere teori og praksis.

Kategoriene *Fravær, psykososial situasjon og somatisk lidelse* blir sjelden registrert som hovedproblem (hovedproblem hos 1 student, tilleggsproblem hos 5 studenter). Fravær handler om studenter som har stort og ureglementert fravær fra obligatoriske kurs eller praksisperioder, eller gjentatte ganger ikke har levert arbeidskrav. Psykosial situasjon handler om at studenten har så vanskelige forhold i privatlivet at det er vanskelig å gjennomføre studier eller praksis. Det kan handle om sivil status, bolig og økonomi. Somatisk sykdom har handlet om at denne åpenbart hindrer studenten å gjennomføre studieaktivitetene, og det er tvil om deres helse til å utøve framtidig yrkesrolle.

Som man vil se av inndelingen, er det jevnt fordelt antall tvilsmeldinger (15 – 20 studenter) i perioden, mellom kategorien psykisk lidelse, rusproblem, krenkende aggressiv atferd og personlige problem. Slike individuelle problemer utgjør hovedtyngden av tvilsmeldingene. Noe sjeldnere kommer det tvilsmeldinger fordi studentene har kognitive og/eller språklige vansker. Av og til forekommer en kombinasjon av slike vansker og personlige problemer.

Utløsende hendelse

Tvilsmeldinger om skikkethet sendes gjerne etter en eller flere dramatiske «hendelser» under studiene eller i fritiden. Det kan for eksempel være at studenten viser aggressiv atferd overfor medstudenter, konkrete konfliktepisoder i studentpraksis, en dramatisk rusepisode på byen, et selvmordsforsøk, en politisak eller lignende. Slike hendelser er dramatiske, og kan være «dråpen som får begeret til å renne over» for de som kjenner studenten. Det betyr ikke nødvendigvis at enkelthendelsen alene gir tvil om skikkethet. Noen ganger er det slik at en slik hendelse, sammen med annen bekymring for studenten fra tidligere, fører til tvilsmelding. Vi har forsøkt å registrere i hvilken grad det finnes slike hendelser i våre saker, og hvor de eventuelt har skjedd.

Ved gjennomgang av alle tvilsmeldinger finner vi beskrevet 56 slike hendelser, noe som tyder på at det ofte kan være en *spesifikk hendelse* som utløser tvilsmelding. 19 hendelser har skjedd mens studenten var i UiT studentpraksis, og 14 hendelser har skjedd på UiT campus. Utenfor studiene har 11 hendelser skjedd på utesteder / fest, og 12 hendelser i studentens øvrige privatliv. 2 hendelser skjedde når studenten var på jobb (ikke i UiT regi).

Om lag halvparten av slike hendelser kan knyttes til studiesituasjonen ved UiT eller til studentpraksis. Det er en indikator på at studenten har vansker med å fungere i studiene eller praksis. Det skjer gjerne en eller flere negative episoder som bekrefter en tvil som var der fra før, og tvilsmelding sendes ofte i tillegg til at studenten stryker i praksis eller får manglende godkjenning på arbeidskrav.

Den andre halvparten av hendelsene skjer utenfor studiene. Politisaker og anmeldelser for vold, rusmisbruk og rusatferd eller seksuelle overgrep er en del av bildet. Sosiale konflikter i privatlivet, aggresjon og krenkelser mot andre er de vanligste hendelsene. Det finnes også meldinger fordi andre er bekymret for studentens psykiske helse og trivsel. Trusler om selvmord kan for eksempel føre til en tvil om skikkethet. Innlegg på sosiale medier kan være en del av bildet, men dette forekommer oftest sammen med andre hendelser som gir grunn til bekymring.

I rapportperioden har vi sett flere eksempler på at tvilsmeldinger fra fagmiljøet helt eller dels begrunnes i måten en student utøver sin rolle som tillitsvalgt på. I skikkethetssaker er det sentrale hvordan vedkommende utøver *rollen som student*. Andre forhold, for eksempel det studenten gjør som tillitsvalgt, er bare relevant i skikkethetssaken dersom det også sier noe om den fremtidige yrkesutøvelsen. Vi henstiller ansatte ved studier der det gjøres skikkethetsvurdering om å være bevisst skillet mellom hvordan den enkelte utøver rollen som student (praksisstudier, rolleforståelse, samarbeidsevner, evne til å ta veiledning mv) og det vedkommende gjør i rollen som studenttillitsvalgt. Vi som jobber med saker om særskilt skikkethetsvurdering står gjerne til disposisjon dersom fagmiljøene har spørsmål i denne sammenheng.

Skikkethetsvurderingen

Alle nye tvilsmeldinger undersøkes av institusjonsansvarlige så raskt det lar seg gjøre. Ved UiT skjer undersøkelsen i nært samarbeid med jurister ved studieadministrasjonen. Juristen er oftest med i vurderingssamtalen. Fast deltakelse fra jurist ivaretar og profesjonaliserer saksbehandlingen. Denne arbeidsmåten har vært fulgt ved UiT siden 2015, og vi har erfart at det fungerer godt, og flere andre institusjoner har fulgt/hatt etter UiTs modell.

I undersøkelse av tvilsmeldinger har *vurderingssamtalen* en sentral plass. Studenten blir kalt inn til samtale og får samtidig brev med informasjon om oppretting av enkeltsak, om hvordan slike saker behandles og om sine rettigheter i sakens anledning. Samtidig oversender vi sakens dokumenter. I vurderingssamtalen gjennomgår institusjonsansvarlig tvilsmeldingen og andre dokumenter i saken med studenten, og intervjuer studenten om dennes syn på saken. Oftest vil man forsøke å komme bak selve hendelsen, danne seg et inntrykk av hvem studenten er, og hvordan man kan gå videre i saken. Vi vurderer også behovet for å innhente opplysninger og dokumenter fra andre informanter.

Hvem var med i vurderingssamtalen?

Fra UiT

42 saker med institusjonsansvarlige og jurist

6 saker med bare Institusjonsansvarlig

5 saker der også andre fagpersoner fra UiT deltok

Hvem andre

Studenten – i prinsippet i alle saker, men noen ganger uteblir de. (Se om samarbeid under)

Støtteperson for studenten – 11 saker

Studentens advokat – 2 saker

Studentombud ved UiT – 5 saker.

Som man ser er det regelen at universitetet stiller med to personer i vurderingssamtalene, oftest institusjonsansvarlig og jurist. Studentene stiller ofte alene, men mange velger å ha med en støtteperson de kjenner, eller Studentombudet. Studentene har sjelden med seg advokat i denne fasen av skikkethetssaken.

Man har opplevd nytte av at studenten har med Studentombudet. Studentombudet er ikke studentens advokat, men kan likevel gi studenten informasjon om dennes rettigheter og om saksbehandlingen. Vi har erfart UiTs studentombud som en konstruktiv «vaktbikkje» som bidrar til å skape gjensidig forståelse mellom partene, og bidrar til at studenten føler trygghet og føler seg ivaretatt i UiTs system.

Hvor mange vurderingssamtaler per sak?

- 1 vurderingssamtale – 24 saker
- 2 vurderingssamtaler - 17 saker
- 3 vurderingssamtaler – 5 saker
- 4 vurderingssamtaler – 1 sak

Som man ser er det vanlig at det er 1 eller 2 vurderingssamtaler i løpet av en sak. Noen få saker trengs det 3-4 samtaler. Flere oppfølgende vurderingssamtaler er vanlig mens og etter at tiltak har vært prøvd ut, men disse kommer ikke med i denne registreringen.

Innhenting av annen informasjon

Institusjonsansvarlig ved UiT henter også inn annen relevant muntlig og skriftlig informasjon om studenten i forbindelse med skikkethetssaker. Man forsøker alltid å samarbeide med studenten om dette, og henter også inn informasjon som kan tale til studentens fordel. Innhenting av informasjon fra UiTs ansatte og fra UiT-relatert studentpraksis krever ikke studentens samtykke, mens informasjon fra andre personer eller instanser krever et slikt samtykke. I denne sammenheng har vi gjennomgått alle sakene i perioden og registrert hva slags informasjon UiT har innhentet.

Intervjuer:

Intervjuer med ansatte ved UiT eller veiledere fra studentpraksis: 32 saker

Intervjuer med medstudenter: 4 saker

Intervjuer med arbeidsgiver: 1 sak

Samtaler med andre informanter (f.eks. lege, politi, barnevernstjeneste, lege): 4 saker

Innhenting av skriftlig dokumentasjon

Praksisrapporter fra UiT studentpraksis: 18 saker.

Andre opplysninger fra studiestedet, (møtereferater, mailkorrespondanse karakterutskrift): 23 saker

Helsedokumenter: 12 saker

Politiattest, andre opplysninger fra politi: 16 saker

Innhenting av dokumenter fra studentens arbeidsgiver: 2 saker

Dokumenter fra NAV: 0 saker

Vi er flere ganger, på tross av studentens samtykke, blitt nektet å få informasjon fra politiet eller av behandlere.

Samarbeid med studenten. Ulike tiltak

Som ledd i institusjonsansvarliges utredning av en sak om særskilt skikkethetsvurdering, skal studenten tilbys utvidet oppfølging og veiledning, der dette vurderes å kunne føre fram. Studenten skal gis rikelig med anledning til å løse sine skikkethetsutfordringer. Universitetets plikt til oppfølging og veiledning går betydelig lengre enn ellers i saker om særskilt skikkethetsvurdering. Også andre tiltak kan bli aktuelle.

For at tiltak som utvidet veiledning skal kunne føre fram, må institusjonsansvarlig oppnå et samarbeid med studenten. Man må til en viss grad oppnå felles forståelse om hva som er problemet og om hva som kan være hensiktsmessige tiltak. Dette betyr selvsagt ikke at studenten må være enig i alle aspekter av saken. Kan for eksempel utvidet veiledning være til hjelp, og hvilke krav skal stilles til den? Hvor mye må veilederen vite om studenten for å kunne ta stilling til de forhold institusjonsansvarlig vil evaluere etterpå? Kan studenten tjene på en permisjon, hvor lang må den være, og skal det stilles krav til studenten i permisjonstiden?

Vi har forsøkt å evaluere i hvor mange skikkethetssaker fra 2016-20 at UiT får til et samarbeid med studenten om skikkethetsvurderingen og de tiltak som foreslås, og hvor mange saker som preges av konflikt. En slik vurdering blir skjønnsmessig og bygger på UiTs syn på saken. Vi har ikke garanti for at studentene saken gjelder føler det på samme måte.

- 1) Samarbeid og dialog med studenten: 44 saker
- 2) Konflikt og/eller uteblivelse: 8 saker
- 3) Konflikt først, så samarbeid: 5 saker
- 4) Samarbeid først, men så konflikt: 3 saker

Oppsummert tyder tallene på at vi lykkes i å få til samarbeid med studenten i de fleste av sakene, men at vi i omtrent 18-20 % av sakene ikke lykkes med å få tak i studenten, ikke får etablert noe samarbeid eller at samarbeidet bryter sammen etter noe tid.

Nedenfor beskrives de tiltak som er vanligst ved utredning av enkeltsaker:

Midlertidig utsettelse av praksis

Midlertidig utsettelse av praksis for studenten er et tiltak institusjonsansvarlige kan vedta. Hensikten med midlertidig utsettelse av praksis er først og fremst å minske risiko for at

pasienter eller elever blir skadelidende mens saken undersøkes. Utsettelse av praksis er svært inngripende overfor studenten og kan medføre for eksempel endret studieprogresjon. Det kan kun vedtas utfra pasientsikkerhetshensyn. UiT har undersøkt hvor mange ganger dette tiltaket er brukt ved UiT i perioden 2017-20.

2017: 7 studenter fikk praksis utsatt

2018: 2 studenter fikk praksis utsatt

2019: 4 studenter fikk praksis utsatt

2020: 3 studenter fikk praksis utsatt.

16 studenter fikk praksis midlertidig utsatt i hele perioden, i 28 % av sakene.

Vår erfaring er at *midlertidig utsettelse av praksis* brukes enten a) der tvilsmeldingen er så alvorlig at strakstiltak må iverksettes for å ivareta pasient- og elevsikkerhet, eller b) der man ikke oppnår samarbeid med studenten eller studenten ikke til vurderingssamtale, slik at man ikke får undersøkt saken tilstrekkelig før praksis skal starte opp.

Data om lengde på midlertidig utsettelse av praksis har vært vanskelig å hente, men det fremgår at én praksis ble utsatt i 7 uker, én i 6 uker og én i 1 uke. Det er ellers notert at de fleste utsettelser av praksis gjøres «inntil videre». I flere saker har midlertidig utsatt praksis vært opprettholdt til studenten har sluttet frivillig ved studiene. I begge saker som ble fremmet for UiTs skikkethetsnemnd i perioden ble det også vedtatt midlertidig utsettelse av praksis mens man forberedte saken for nemndsbehandling.

Utvidet veiledning

Det har vært vanskelig å hente ut informasjon om det mest sentrale tiltaket ved utredning av en sak om særskilt skikkethetsvurdering: «*Utvidet veiledning og oppfølging*». Utvidet veiledning er et tiltak som studentene i henhold til skikkethetsforskriften har krav på, med mindre det er åpenbart at slik veiledning ikke vil føre fram. Studenten skal gis rikelig mulighet til å forbedre sine problemer og oppnå de nødvendige kvalifikasjoner for å utøve yrket. Institusjonsansvarlige har ansvar for å initiere og evaluere utvidet veiledning. Det er oftest fagpersoner i studentens fag som står for selve veiledningen. Institusjonsansvarlige må påse i hver sak at det dokumenteres hvem som gir utvidet veiledning, i hvilken form veiledningen skal gis, hyppighet og varighet. Man skal også lage en tidsplan og fastsette hva studenten skal veiledes om og evalueres på. Kravene til dokumentasjon av utvidet veiledning praktiseres svært strengt i nasjonal praksis. Nasjonal Felles klagenemnd sender saken lett tilbake hvis slik dokumentasjon mangler, og institusjonen kan da bli nødt til å «starte forfra» igjen, med tidstap og økonomisk tap også for studenten. Med 20-30 aktive saker til enhver tid er denne delen av institusjonsansvarliges arbeid - sammen med øvrig informasjonsinnhenting i saken - ofte svært ressurskrevende.

Vi har til nå ikke hatt godt nok system for systematisk registrering av utvidet veiledning som er gitt før 2019/20. Å få på plass gode nok rutiner for utvidet veiledning har krevd erfaring fra enkeltsaker. Det har tatt flere år å prøve ut modeller og bygge opp rutiner med utvidet veiledning etter skikkethetsforskriften. Dette gjelder også for andre læringsinstitusjoner.

Fra 2019 har det vært gitt utvidet veiledning fra fagperson i et UiT Fagmiljø i 11 saker, og direkte fra institusjonsansvarlige i 5 saker, totalt i 16 saker. Det vil si at utvidet veiledning er gitt i mer enn halvparten av alle skikkethetssaker etter 2019.

Den utvidede veiledningen varte i et semester i 6 saker, over et helt studieår i 7 saker og over flere studieår i 2 saker. Det er usikkert hvor mye utvidet veiledning som ble gitt og avsluttet i årene 2017-19. Det ble gitt utvidet veiledning også i de årene.

UiTs skikkethetsteam vil jobbe framover rutiner for utvidet veiledning. Mer nøyaktige tall for utvidet veiledning vil derfor være tilgjengelig i årene som kommer.

Behandling

I flere saker gjennom perioden 2017-20 har det vært anbefalt fra institusjonsansvarlige at studenten søker råd eller hjelp fra Studentrådgivninga, får hjelp fra sin fastlege, eller søker behandling i psykisk helsevern eller andre deler av spesialisthelsetjenesten. Slike tiltak er frivillige og er ikke noe institusjonsansvarlige kan pålegge studentene. Formålet er at studenten skal få støtte til å stå i sin situasjon, og hjelp til å forbedre de vansker som skaper tvil om skikkethet.

I noen saker spør vi studenten om samtykke til innsyn i opplysninger fra behandling. Vi forsøker da å balansere vårt behov for i de helseopplysninger som kan opplyse skikkethetssaken mot hensynet til å respektere studentens personsensitive informasjon. Konsekvensene av å ikke få innsyn i relevant informasjon kan imidlertid være at saken ikke blir tilstrekkelig opplyst, og at tvilen vedvarer og øker. Noen ganger har studenten selv ønsket å gi oss slik informasjon.

Rustesting

Rustesting / rusmiddelanalyse ved mistanke om at studenten hadde brukt illegale rusmidler ble anbefalt fra institusjonsansvarlige i 5 saker i 2017. Etter juridisk vurdering av institusjonenes adgang til å be om rusmiddelanalyser fra studentene i slike saker opphørte rustesting ved samtlige norske læresteder fra 2018, herunder UiT. Universitetene har ikke lov til å anbefale eller kreve rustesting fra studenter som tiltak i en skikkethetssak. Vi mangler også et apparat som ivaretar at dette skjer på en forsvarlig måte. Studenter kan imidlertid selv ta initiativ til rustesting i helsetjenesten.

Permisjoner

Permisjoner blir hyppig brukt som tiltak i skikkethetssaker. Når institusjonsansvarlig anbefaler permisjon for en student i en skikkethetssak, vil det normalt bygge på en vurdering om at permisjonen vil gjøre studenten mer skikket. Dette kan skje gjennom at livskriser løses eller kommer på avstand, studenten kan få relevant hjelp i permisjonstiden, skaffe seg relevant praksis eller lignende. Institusjonsansvarlige vil veilede studenten om hvilke tiltak vedkommende kan gjøre i sin permisjon for å bedre det som skaper tvil om skikketheten, men det vil være opp til studentene å følge disse anbefalingene.

I 2017 anbefalte vi 3 permisjoner, i 2018 3 permisjoner, i 2019 5 permisjoner og i 2020 ingen permisjoner, totalt for perioden anbefalte vi permisjon i 11 saker, som utgjør omtrent 20 % av sakene. Permisjonene har oftest hatt varighet på et semester eller et studieår, men i noen saker permisjon i tre semestre eller lenger.

Vi har i varierende grad hatt kontakt med studenten i permisjonstida. Før gjeninntreden i studiene møtes man gjerne til ny vurderingssamtale for å drøfte videre

studier og mulige tiltak. Vi har også i 4 saker i perioden anbefalt studenten å slutte ved studiene etter endt permisjon, fordi situasjonen ikke hadde endret seg eller var blitt verre.

Avslutning av saker

Saken lukkes, studenten er skikket

Der studenten vurderes skikket til å fortsette studiet, skal saken lukkes. Med et visst slingsringsmonn er antallet studenter som etter vurdering vært ansett skikket for å studere videre vært 17 studenter. Dette utgjør 30 % av alle sakene i perioden, og er fordelt på 6 studenter i 2020, 7 i 2019, 2 i 2018 og 2 studenter i 2017.

Studenten anses ikke skikket, og avslutter studiene frivillig

I flere skikkethetssaker i perioden 2017-20 har studentene valgt frivillig å slutte ved studiene. Dette kan skje på alle stadier i saksgangen, og kan skje både etter anbefaling fra institusjonsansvarlige, og på studentens eget initiativ. Vi har forsøkt å undersøke hvor ofte det skjer at studenten slutter frivillig, og når det skjer i skikkethetsprosessen.

Totalt har 16 studenter i særskilte skikkethetssaker 2017-20 sluttet frivillig, fordelt på 6 studenter i 2017, 8 studenter i 2018, 6 i 2019 og 2 studenter i 2020. Dette utgjør minst 28 % av alle skikkethetssaker og skjer nokså hyppig.

I to tilfeller har studenten bare blitt borte. Studentene studerer ikke lenger ved UiT og vi har ikke lyktes å finne ut hvorfor og hvor studentene er. 6 studenter sluttet før første vurderingssamtale. Tvilmeldingen hadde da ført til at de hadde mistet motivasjon for videre studier ved UiT, og de var lite interessert i samarbeid omkring en skikkethetsvurdering. 4 studenter har sluttet underveis ifør utvidet veiledning eller andre tiltak ble gitt. Det kan være på anbefaling fra institusjonsansvarlige, men også at studenten har tappt studiemotivasjon.

4 studenter har avsluttet studiene etter utvidet veiledning har vært forsøkt, men ikke ført fram. De har da mislykkes i å gjennomføre praksis / studier til tross for utvidet veiledning eller det har vært nye hendelser som opprettholder eller øker tvilen om skikkethet.

Regelverket legger opp til at nemndsbehandling av en sak er siste utvei. Vi følger dette prinsippet i vår praksis, og søker løsninger sammen med studenten der det er mulig. Frivillig avslutning av studiet blir således løsningen på noen skikkethetssaker, initiert av studenten selv eller av institusjonsansvarlig. En slik løsning vil kunne være aktuell der studenten anses uskikket, og tiltak ikke vurderes å løse studentens problemer på kort og lengre sikt. Institusjonsansvarlige har ikke myndighet til å bestemme at en student skal slutte frivillig, men kan orientere studenten om hvordan vi ser på saken og gi klare anbefalinger.

Frivillig avslutning av studiene istedenfor nemndssak, forutsetter at studenten virkelig slutter ved studiene, **og** ikke så søker tilsvarende studium annet sted. Noen ganger vil ikke studenten slutte på tross av klare råd om det. Saken vil da normalt bli fremmet for skikkethetsnemnd dersom studenten anses å ville kunne søke tilsvarende studium et annet

sted. I enkelte alvorlige tilfeller kan en sak bli brakt inn for nemnd selv om studenten slutter frivillig. Det er alltid hensynet til å sikre og beskytte sikkerheten til de sårbare gruppene studenten ev. vil møte i yrket, som ligger bak vurderingene som gjøres.

Vedtak om at studenten ikke er skikket, og om utestengelse

Hvis en student som vurderes ikke skikket ikke vil slutte frivillig, eller anses å kunne oppsøke tilsvarende studier ved andre institusjoner, vil vi normalt sende saken inn til nemnd. Formålet er da å få *vedtak* om at studenten ikke er skikket for studiet, og eventuelt vedtak om utestengelse for en gitt tidsperiode på inntil 5 år. Utestengelse gjelder også tilsvarende studier ved andre utdanningsinstitusjoner i Norge.

To saker (3-4 % av sakene) er fremmet for skikkethetsnemnd og klagenemnd ved UiT i perioden, en sak i 2017 og en i 2019. I begge tilfeller vedtok UiTs klagenemnd utestengelse fra studiene og i begge tilfeller i 5 år. Begge sakene ble av studentene saken gjaldt anket til den nasjonale klageinstansen, Felles klagenemnd (FK). Utfallet i FK ble utestengelse i begge saker, men de satte ned utestengelsestida i begge sakene. Saksbehandlingstiden var omtrent to år fra tvilsmelding til endelig vedtak om utestengelse i begge saker. En ny sak, den tredje ved UiT, ble lagt fram for skikkethetsnemnd og klagenemnd våren 2021. Her ble det funnet at studenten ikke var skikket, og vedtatt utestengelse fra studiene i to år. Vedtaket er ikke påklaget av studenten.

Annet skikkethetsarbeid

Undervisning og veiledning om skikkethet

Institusjonsansvarlige for skikkethetsvurdering, godt hjulpet av juristene, har gitt undervisning og veiledning om skikkethet og skikkethetsvurdering til mange aktuelle fagmiljøer ved UiT i perioden, både ved campus Tromsø, Harstad, og Alta. Dette har skjedd regelmessig gjennom hele perioden. Man har undervist både for aktuelle studenter, faglærere og praksislærere, samt for UiTs administrasjon og Uits skikkethetsnemnd og – klagenemnd. Undervisningsopplegget har gjerne vært en times foredrag, men også workshop basert på drøfting av aktuelle vignetter. For nemndene har man hatt mer omfattende gjennomgang av regelverket. Undervisningen har vært gitt på forespørsel, og ikke som noen fast rutine. Det ble også blitt laget en kort instruksjonsvideo om skikkethet i 2018 i samarbeid med Result, og ruskonsulent ved samskipnaden, og denne er publisert på UiTs hjemmeside. Deltakerne i institusjonsansvarliges arbeidsteam blir også hyppig brukt som rådgivere og veiledere til ledere og andre ansatte ved UiT som står i vanskelige saker og vurderinger knyttet til studenters skikkethetsutfordringer.

Ut fra våre erfaringer finner vi også grunn til å påpeke at det ikke behøver å være noen systematisk sammenheng mellom det å ha behov for særskilt tilrettelegging under studiet, og det å ha skikkethetsutfordringer. Retningslinjer for håndtering av de to sakstypene bør holdes adskilt der det ikke handler om begge temaene.

Det mangler fortsatt gode rutiner ved UiT for hvordan hvert fagmiljø rutinemessig gir undervisning og informasjon om skikkethet til de aktuelle studenter, faglærere og praksisveiledere. Enkelte fagmiljøer har laget gode opplegg, mens andre fagmiljøer ikke har noen plan for hvordan de integrerer dette temaet i sin undervisnings- eller

informasjonsportefølje. Det er fra departementet vært signalisert at institusjonene må prioritere å bygge mer kompetanse om skikkethet og skikkethetsvurdering.

Det er også kommet den første lærebok på området «Skikket for yrket?» på Universitetsforlaget i 2020. Boka er skrevet for alle fagfolk innen høyere utdanning som jobber med slike saker, og eigner seg godt som utgangspunkt for undervisning i emnet. Det vil imidlertid kreve mer ressurser, dersom UiTs skikkethetsteam, både institusjonsansvarlige og jurister, skal koordinere slikt informasjonsarbeid og undervise regelmessig om skikkethet til alle aktuelle fagmiljøer.

Teammøter i skikkethetsteamet

Siden korona-epidemien stengte Norge i mars 2020 har institusjonsansvarliges arbeidsteam, eller «skikkethetsteamet» holdt regelmessige digitale møter på Skype eller Teams, omtrent hver 14. dag. På disse møtene har både institusjonsansvarlige og juristene deltatt. Man har både drøftet aktuelle saker og mer generelle skikkethetsspørsmål.

Vi har opplevd disse møtene og mer regelmessig temaarbeid som nyttig, og at det har stor verdi å drøfte skikkethetssakene med kolleger før man tar en avgjørelse.

Nasjonal deltakelse og bok

Medlemmer av UiTs skikkethetsteam har deltatt og bidratt med innlegg på den årlige nasjonale konferansen om skikkethet og på nasjonale seminarer / workshops for institusjonsansvarlige. I 2020 ble konferansen avlyst p.g.a. koronaa epidemien.

Jørgen Sundby har siden 2017 vært et av tre medlemmer av det Nasjonale Arbeidsutvalget for Institusjonsansvarlige (AU). Dette utvalget jobber med nasjonale skikkethetsspørsmål på tvers av lærestedene, er med å arrangere nasjonale konferanser og seminar, og har kontakt med departementet. Man har også jobbet med informasjon om skikkethet, først og fremst gjennom å skrive en bok om emnet. Jørgen Sundby skrev et kapittel “Psykisk lidelse og rusproblemer som bakgrunn for skikkethetssaker” i boka «Skikket for yrke?» der Kari Kildahl var redaktør. Boka handler om skikkethetsvurdering i profesjonsutdanninger og kom ut på Universitetsforlaget i 2020.

Jurist Siv Østerud har vært med på å danne et nasjonalt nettverk for jurister som jobber med studieadministrative spørsmål. Hun har også bidratt til å utrede flere juridiske spørsmål på dette saksfeltet, som har hatt nasjonal betydning. Blant annet har hun initiert avklaring av lovligheten av å benytte rustesting i skikkethetsarbeidet, og av adgangen til å utveksle informasjon om studenter i enkeltsaker, på tvers av institusjonene. Østerud er også vara medlem i den nasjonale Felles klagenemnd, som behandler klager fra studenter i disiplinærsaker, herunder skikkethet.

Skikkethetsarbeidet ved UiT framover

Opplæring og veiledning i løpende skikkethetsvurdering ved UiT

Det meste av skikkethetsarbeidet skjer *løpende* i de aktuelle fagmiljøene, gjennom alle de aktiviteter som inngår i det enkelte studieprogram og særlig praksis.

Vi opplever at det løpende skikkethetsarbeidet ved UiT de siste 5 årene har blitt stadig bedre, og kravet om skikkethetsvurdering stadig bedre kjent, men at løpende skikkethetsvurdering likevel ikke er tilstrekkelig godt implementert i alle aktuelle fagmiljøer ved UiT. Noen fagmiljøer har gode rutiner for det løpende skikkethetsarbeidet, men i flere fagmiljøer mangler retningslinjer og rutiner for hvordan man informerer og underviser om skikkethet. Vi opplever også at det i fagmiljøene kan være usikkerhet om hvordan man håndterer vanskelige studentsaker før man går til det skritt å sende en tvilsmelding. Fag- og praksislærere kan være usikre på sine vurderinger, føle seg alene og kan vegre for å ta opp konflikten og tvilen med studenten det gjelder. Å gi kritikk og varsle om tvil er vanskelige sosiale handlinger der det vil finnes argumenter både for og imot. De fleste fagpersoner og medstudenter vil oppleve det belastende å melde tvil om en students skikkethet.

Både ansatte og medstudenter kan i denne fasen ha behov for å konferere med noen som har mer erfaring med å håndtere skikkethetsspørsmål. I noen fagmiljøer blir slike forespørsler adressert til noen utvalgte fagpersoner, og de ansatte og studentene vet hvem de kan henvende seg til. I andre fagmiljøer er det ikke laget rutiner for drøfting slike spørsmål, og det blir opp til hver enkelt hvordan man skal håndtere en skikkethetssak. Det må være et mål at hvert fagmiljø ved UiT som omfattes av skikkethetsreglementet, lager gode rutiner for hvordan man underviser / informerer om skikkethet og hvordan man ivaretar løpende skikkethetsarbeid i fagmiljøet.

Både institusjonsansvarlige og juristene ved UiT har forsøkt å svare på forespørsler om skikkethet fra ansatte, praksislærere og studenter i løpet av studieåret. Vi kan drøfte studentsaker anonymt, og gi råd om videre handlinger, dokumentasjon, beslutninger og saksgang. Institusjonsansvarlige har ikke noen formell rolle i denne fasen, og har neppe kapasitet til å besvare alle spørsmål om skikkethet som finnes innenfor UiT. I all hovedsak må rutiner og prosedyrer i det løpende skikkethetsarbeidet utvikles og ivaretas i det enkelt fagmiljø.

Saksbehandling i enkeltsaker

Det vil i årene som går med mer tid til saksbehandling hos institusjonsansvarlige og juristene. Basert på tallene de siste årene, kan man i årene som kommer regne med at det vil komme mellom nye 12-20 tvilsmeldinger hvert år, samt minst et tilsvarende antall overliggende saker fra tidligere år, til sammen rundt 30 skikkethetssaker til behandling hos institusjonsansvarlige hvert år.

I disse sakene går korrekt saksbehandling, studentens opplevelse og universitetets omdømme hånd i hånd. Korrekt, forsvarlig og god saksbehandling er således svært viktig på dette saksfeltet. Det er vanskelig å tallfeste nøyaktig hvor mye tid som går med til hver enkelt sak, men et sannsynlig gjennomsnitt er at man bruker minst fire uker med fulltids arbeid pr. sak pr. år i den særskilte skikkethetsvurderingen. Med 30 enkeltsaker til behandling hvert år hos institusjonsansvarlige, utgjør saksbehandlingen i seg selv, samlet sett, 120 fulle arbeidsuker. Dette er en minimumsberegning og forutsetter at sakene ikke går til nemnd eller videre i rettssystemet. I saker som går til nemnd blir arbeidsmengden betraktelig større, særlig for juristene.

Vi opplever at vi ved UiT gjennom de siste årene har rimelig godt innarbeidede rutiner for særskilte skikkethetsvurderinger hos institusjonsansvarlige. Flere av oss har erfaring med skikkethetsvurdering gjennom mange år, noe som er en stor fordel. Vi har i 2021 tilsammen 100 % stillingsressurs til rollen som institusjonsansvarlig, fordelt på tre fagpersoner, en fagperson i 50 %, en person i 30 % og en i 20 % stilling. Vi opplever å være mindre sårbar med flere fagpersoner som ivaretar rollen. 100 % stillingsressurs til institusjonsansvarlig ved UiT oppleves foreløpig som tilstrekkelig for å ivareta saksbehandlingen, men ikke tilstrekkelig for å skjøtte en mer utvidet rolle med mer ansvar for undervisning og veiledning i løpende skikkethetsarbeid for hele UiT. Man er også sårbar for permisjoner, sykemeldinger og perioder med bytte av institusjonsansvarlige. Det tar minst et år å lære opp en ny institusjonsansvarlig til å utøve rollen.

Man kan også tenke at institusjonsansvarlige bør bidra til å lage bedre system for statistikk i skikkethetssakene, med fortløpende registrering av viktige parametere. Dette systemet kan bygge på det system for kategorisering av de data vi nå har hentet retrospektivt, men det vil kreve arbeid å forbedre og standardisere slik registrering.

Studieadministrasjonens jurister har også en betydelig arbeidsmengde innen skikkethet og bruker i dag mer enn 100 % stillingsressurs på dette saksfeltet. Situasjonen er sårbar, og særlig når en sak går til nemnd kan juristressursene på dette saksfeltet bli svært presset. Økte ressurser også til juristene vil gjøre dette saksfeltet mindre sårbart enn det er i dag.

Videreutvikling av arbeidet med utvidet veiledning

Institusjonsansvarlige initierer, koordinerer og evaluerer utvidet veiledning, men kan ikke annet enn unntaksvis selv gjennomføre slik veiledning. Vi har i flere saker de siste årene rekruttert dyktige veiledere fra de aktuelle fagmiljøene, og hatt godt samarbeid med dem i den videre skikkethetsprosess. Likevel opplever vi rekrutteringen som noe tilfeldig, og avhengig av at fagmiljøet finner motiverte fagfolk i den enkelte sak, og at fagfolkene vil ta på seg oppgaven. Det kan være vanskelig, ta lang tid og kreve opplæring av hver nye veileder.

Ved andre læresteder i Norge har man gått videre, og implementert et mer fast system for ivaretagelsen av utvidet veiledning. Noen steder har man ansatt et korps av faste veiledere til å utføre utvidet veiledning, da i 10 % stillingsressurs for hver. Det finnes også andre modeller, men poenget er at man setter av et gitt antall stillingsressurser til dette formålet, og lettere rekrutterer folk til en slike oppgaver. Dette er noe UiT bør drøfte i tiden som kommer.

Rekruttering av – og status for institusjonsansvarlige

Vi vil avslutningsvis gi en kommentar til rekruttering, status og merittering av institusjonsansvarlige ved UiT. Det har både nasjonalt og ved UiT vist seg noe vanskelig å rekruttere fagfolk til denne rollen. Man ønsker gjerne å rekruttere dyktige og erfarne fagfolk med erfaring i saksbehandling. Arbeidet er spennende, men det kan være vanskelig for UiT-ansatte å påta seg en slik omfattende oppgave, samtidig som de skal ivareta fag- og karriereutvikling i eget fag.

Lærestedene i Norge har til nå ikke noen klar plan for hva man kan tilby sine ansatte tilbake for å påta seg en slik rolle over flere år. Det synes å være få ideer om hvordan rollen som institusjonsansvarlig kan bli en mer fristende karrierevei for ansatte. Vi spør derfor om man kan gjøre noe for at utøvelse av rollen som institusjonsansvarlig kan gi meritter i systemet? Dette bør man tenke gjennom for å sikre rekruttering og motivasjon for rollen som institusjonsansvarlige ved UiT Norges arktiske universitet i årene som kommer.

Ressurssituasjonen for skikkethetsarbeidet ved UiT

Som beskrevet innledningsvis er skikkethetsarbeidet en lovpålagt oppgave som tilligger institusjonen. Feltet er i stadig utvikling og er svært krevende både rent faglig og juridisk. For den enkelte student er det å bli underlagt skikkethetsvurdering svært alvorlig og kan få den konsekvens at vedkommende må slutte på studiet. Det er derfor av stor viktighet at dette området forvaltes på en betryggende og forsvarlig måte. I motsatt fall kan institusjonen pådra seg erstatningsansvar og et betydelig omdømmetap.

Vi ser at feltet trenger flere ressurser og da særlig knyttet til undervisning og veiledning av fagmiljøene ved institusjonen. I størrelsesorden anslår vi det økte behovet til å utgjøre om lag 50% økt faglig ressurs og om lag 50% økt juridisk ressurs.